

МІСТА І ГРОМАДИ,
ВІЛЬНІ ВІД ДОМАШНЬОГО
НАСИЛЬСТВА
...

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА МІСЦЕВІ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ

Посольство
Великої Британії
в Україні

In partnership with
Canada

UNFPA, Фонд ООН у галузі народонаселення провів аналіз змін стану місцевих систем протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству, спричинених повномасштабною війною в Україні. Аналіз був здійснений у межах [проєкту UNFPA «Міста і громади, вільні від домашнього насильства»](#), у 29 українських містах та громадах, які є партнерами Проєкту.

Для аналізу використані дані змін показників виконання кроків [Дорожньої карти по розбудові місцевої системи протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству](#) станом на 1 січня 2022 року, 1 липня 2022 року та 1 січня 2023 року. Дорожня карта передбачає 22 кроки. Це заходи, мета яких – створення та подальше забезпечення функціонування місцевих систем протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству в українських містах і громадах.

ВСІ 22 КРОКИ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ МОЖНА УМОВНО ЗГРУПУВАТИ У 4 ТЕМАТИЧНІ БЛОКИ:

- 1.** Забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання домашнього насильства (відповідає напрямку державної політики України «Ефективне реагування на факти домашнього насильства шляхом запровадження механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству», визначеному у ст. 5 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»);
- 2.** Захист і підтримка постраждалих осіб (відповідає напрямку державної політики України «Надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування шкоди, завданої домашнім насильством»);
- 3.** Притягнення кривдників до відповідальності та зміна їхньої поведінки (відповідає напрямку державної політики України «Належне розслідування фактів домашнього насильства, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їхньої поведінки»);
- 4.** Запобігання та профілактика домашнього насильства (відповідає напрямку державної політики України «Запобігання домашньому насильству»).

ДОРОЖНЯ КАРТА РОЗБУДОВИ МІСЦЕВОЇ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ

КРОК 01

Призначити координатора з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з числа заступників голів територіальних громад.

КРОК 02

Визначити структурні підрозділи органу влади територіальної громади, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН щодо дорослих та дітей.

КРОК 06

Розробити і затвердити План спільних дій зі стратегічної розбудови місцевої системи запобігання та протидії домашньому насильству.

КРОК 05

Проаналізувати стан розповсюдження домашнього насильства та здійснити оцінку потреб громади.

КРОК 04

Створити міжвідомчу робочу групу при дорадчому органі та забезпечити її діяльність на постійній основі.

КРОК 03

Створити дорадчий орган з питань запобігання та протидії ДН та забезпечити його сталу діяльність.

КРОК 07

Розробити та затвердити місцеву Програму запобігання та протидії домашньому насильству, передбачити та забезпечити відповідне її фінансування.

КРОК 08

Розробити та затвердити місцевий Порядок взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

КРОК 09

Розробити та затвердити місцеві Алгоритми дій кожного із суб'єктів взаємодії у випадках вчинення домашнього насильства щодо дорослих і дітей.

КРОК 10

Створити, затвердити і розповсюдити картки перенаправлення для постраждалих осіб щодо можливостей отримання ними комплексу послуг.

КРОК 14

Забезпечити своєчасне виявлення випадків домашнього насильства всіма суб'єктами й активними членами громади.

КРОК 13

Забезпечити системну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації фахівців.

КРОК 12

Забезпечити роботу загальних служб підтримки постраждалих осіб, зокрема, центрів соціальних служб / центрів надання соціальних послуг та закладів соціального захисту дітей.

КРОК 11

Створити спеціалізовані служби підтримки відповідно до потреб громади та забезпечити надання комплексу послуг постраждалим особам.

КРОК 15

Забезпечити комплексне управління випадками ДН та надання допомоги і послуг постраждалим від ДН у громаді.

КРОК 16

Забезпечити своєчасне ефективне й етичне реагування на випадки домашнього насильства підрозділами Національної поліції, що працюють у громаді.

КРОК 17

Забезпечити реалізацію права постраждалих осіб на отримання правової допомоги та притягнення кривдників до відповідальності.

КРОК 18

Організувати та забезпечити виконання програм для кривдників, проведення з ними профілактичної роботи.

КРОК 22

Здійснити підсумкове оцінювання розбудови місцевої системи запобігання та протидії ДН, визначити напрямки удосконалення системи на наступний період.

КРОК 21

Проводити моніторинг розбудови місцевої системи запобігання та протидії домашньому насильству.

КРОК 20

Організувати інформаційно-просвітницьку кампанію з формування нульової толерантності до насильства у громаді.

КРОК 19

Забезпечити проведення скоординованої профілактичної роботи з цільовими категоріями осіб.

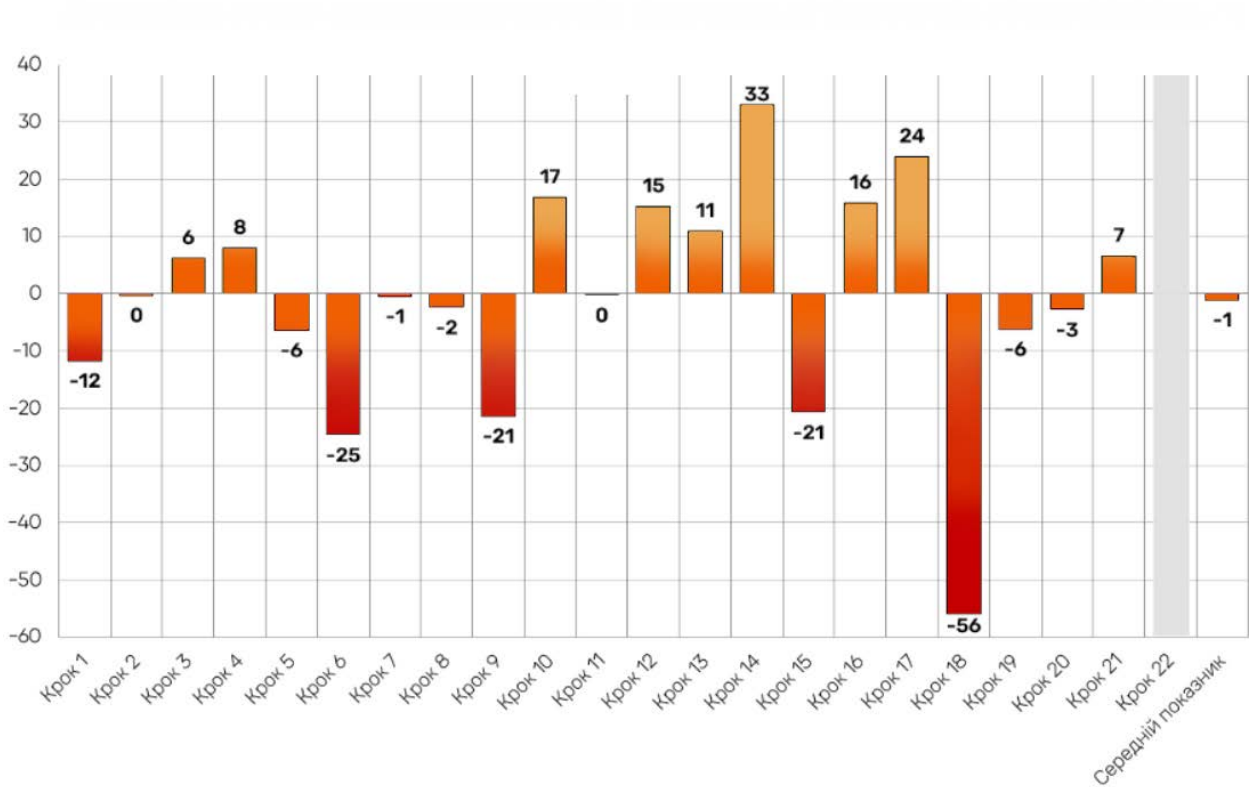
На втілення **комплексного інтегрованого підходу до подолання домашнього насильства** спрямовані кроки 1 – 10, 13, 14, 15, 21, 22. Станом на січень 2023 року у порівнянні з ситуацією станом на січень 2022 року зафіксовані позитивні зрушення з виконання кроків 3, 4, 7, 10, 13, 14, 21. Найкращі показники із виконання кроків 14 (забезпечити своєчасне виявлення випадків домашнього насильства всіма суб'єктами й активними членами громади) та 10 (створити, затвердити й розповсюдити картки перенаправлення для постраждалих осіб щодо можливостей отримання ними комплексу послуг). Відбулося зростання виконання цих кроків на 33% та 17% відповідно. Натомість залишається суттєвий регрес у таких кроках:

- **Крок 1** (призначити координатора з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з-поміж заступників голів територіальних громад) – показники виконання кроку знизилися на 12%;
- **Крок 6** (розробити й затвердити План спільних дій зі стратегічної розбудови місцевої системи запобігання та протидії домашньому насильству) – показники виконання знизились на 25%;
- **Крок 9** (розробити та затвердити місцеві Алгоритми дій кожного із суб'єктів взаємодії у випадках вчинення домашнього насильства щодо дорослих і дітей) – показники знизились на 21%.

У містах і громадах учасниках проєкту тривала активна робота у напрямку розбудови системи **захисту і підтримки постраждалих осіб**. Так, у реалізації кроку 11 (створити спеціалізовані служби підтримки відповідно до потреб громади та забезпечити надання комплексу послуг постраждалим особам) міста і громади повернулись на довоєнний рівень. Станом на 1 липня 2022 року регрес становив -3%. А у реалізації кроку 12 (забезпечити роботу загальних служб підтримки постраждалих осіб, зокрема, центрів соціальних служб / центрів надання соціальних послуг та закладів соціального захисту дітей) на 16% відбувся прогрес навіть порівняно з довоєнним періодом (станом на 1 липня 2022 року регрес становив -15%). Так, створена мережа з 13 центрів підтримки переселенців «ЯМаріуполь» по всій Україні, де щоденно сотні маріупольських родин отримують комплексну допомогу – від гуманітарної до психологічної підтримки; херсонці частково загальні послуги отримують в центрах «ЯХерсон» на підконтрольній Україні території. За підтримки UNFPA додатково відкрились і функціонують Центри допомоги

врятованим (Дніпро, Запоріжжя, Київ, Львів, Чернівці) та Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого насильства.

ДИНАМІКА СТАНУ ВИКОНАННЯ КРОКІВ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ ВІД СІЧНЯ 2022 РОКУ, %

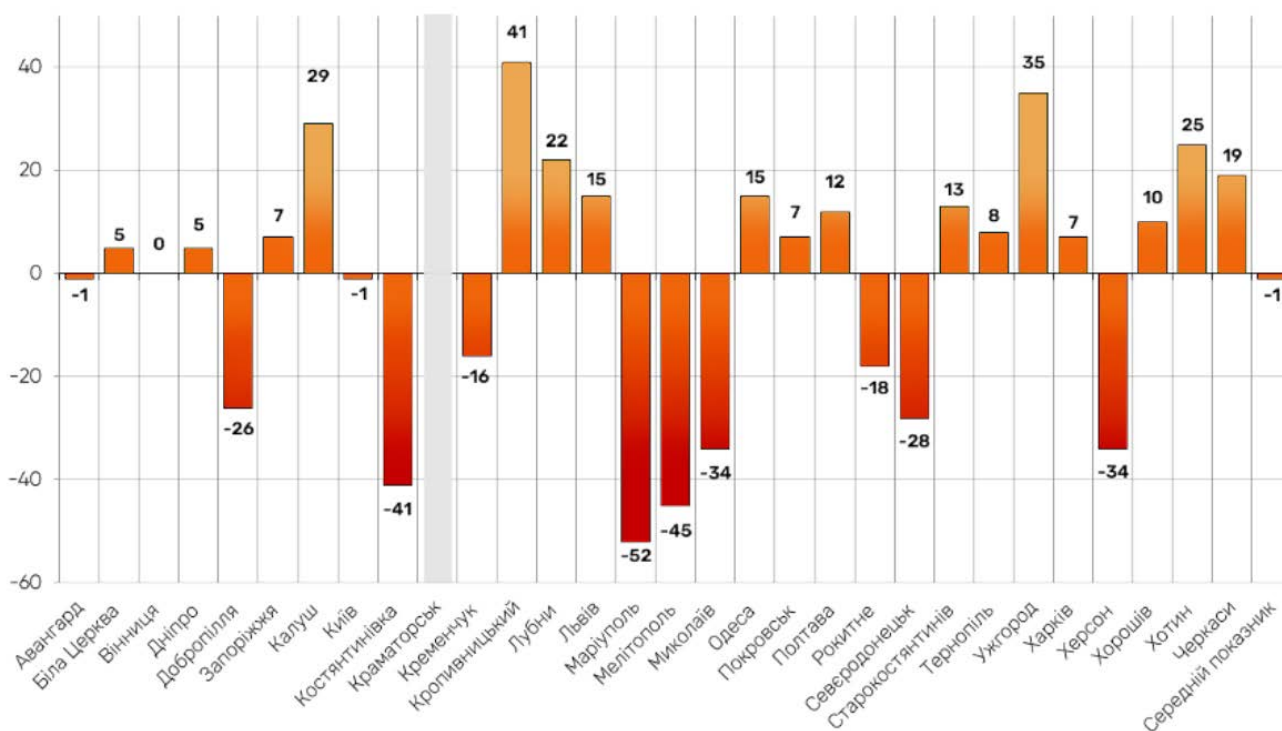

Стан виконання кроків 16, 17, 18 дозволяє оцінити забезпечення **притягнення кривдників до відповідальності та зміну їхньої поведінки**. І якщо по кроках 16 (забезпечити своєчасне ефективне й етичне реагування на випадки домашнього насильства підрозділами Національної поліції, що працюють у громаді) та 17 (забезпечити реалізацію права постраждалих осіб на отримання правової допомоги та притягнення кривдників до відповідальності спостерігається позитивна динаміка) відбувся приріст порівняно з січнем 2022 року на 16% та 24% відповідно, то по кроку 18 (організувати та забезпечити виконання програм для кривдників, проведення з ними профілактичної роботи) ситуація продовжила погіршуватись і досягла зниження на 56% порівняно з довоєнним періодом.

У напрямку **запобігання та профілактики домашнього насильства** ситуація стабілізувалась та, в цілому, повертається до довоєнного рівня: наразі по кроку 19 (забезпечити проведення скоординованої профілактичної роботи з цільовими категоріями осіб) зниження становить -6%, тоді як станом на 1 липня 2022 воно складало 24%, а по кроку 20 (організувати інформаційно-просвітницьку кампанію з формування нульової толерантності до насильства у громаді) аналогічні показники складають -3% проти -13% станом на 1 липня 2022 року.

В цілому ж за період з січня 2022 по січень 2023 року з'явилися успіхи у реалізації більше ніж половини кроків Дорожньої карти з розбудови місцевих систем запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству. Середній показник виконання усіх кроків Дорожньої карти станом на січень 2023 року практично повернувся до довоєнного стану – зниження становить мінімальні -1%, що можна вважати позитивною тенденцією (враховуючи, що за період з січня до липня 2022 року був зафіксований регрес на -10%).

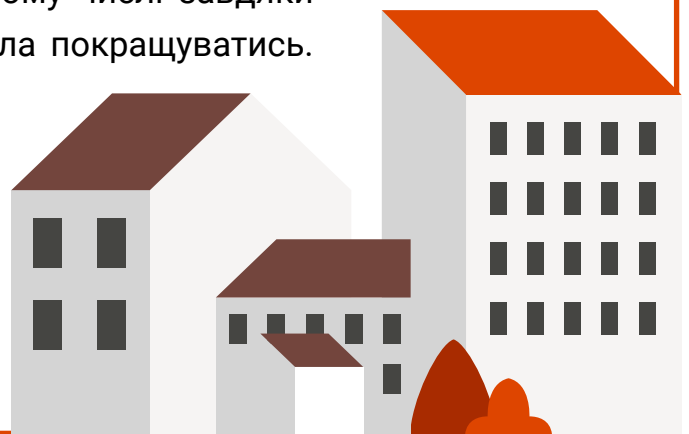
ДИНАМІКА СТАНУ ВИКОНАННЯ КРОКІВ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ У МІСТАХ ВІД СІЧНЯ 2022 РОКУ, %

3-поміж міст і громад учасників проекту, по яких була проведена оцінка стану виконання Дорожньої карти, за 2022 рік у цілому:

- ▲ **17 мають прогрес мінімальний.** А от Кропивницький – на 41 %, на 35% – Ужгород, на 29% – Калуш; на 25% – Хотин, на 22% – Лубни, на 19% – Черкаси;
- **в 1 ситуація залишилась на довоєнному рівні** (Вінниця);
- ▼ **у 11 громадах стався регрес** (найбільш суттєвий – у Маріуполі (-53%), Мелітополі (-45%), Костянтинівці (-41%), Миколаєві та Херсоні (по -34% кожен), Северодонецьку (-28%) та Добропіллі (-26%);
- ✕ **в 1 громаді оцінка не проводилась** (Краматорськ).

Поквартальна динаміка виконання кроків в цілому корелює із загальною ситуацією в країні: на початок 2022 року міста та громади – учасники проекту досягли певних успіхів у розбудові місцевих систем запобігання та протидії домашньому насильству. Проте повномасштабне російське вторгнення вплинуло на усі сфери життя мешканців України. Десятки тисяч загиблих і поранених цивільних та військових, зруйноване житло та інфраструктура, економічні збитки на сотні мільярдів доларів, міграційна криза, яка, за різними підрахунками, охопила від чверті до половини всього населення України, під окупацією опинилось близько 20% країни – такою була Україна починаючи з лютого 2022 року. Питання запобігання та протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству відійшли на другий план. Стабілізація ситуації на фронті, звільнення тимчасово окупованих територій та викриті у зв'язку з цим злочини підтвердили актуальність проблеми запобігання та протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству. Зафіксоване станом на липень 2022 р. погіршення ситуації у виконанні кроків Дорожньої карти на 12% припинилось і поступово, у тому числі завдяки міжнародній допомозі, ситуація почала покращуватись. Станом на жовтень 2022 року приріст становив 2%, станом на грудень – ще на 9%, тобто ситуація по усіх містах і громадах – учасниках проекту в цілому фактично досягла довоєнного рівня.

ДИНАМІКА СТАНУ ВИКОНАННЯ КРОКІВ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ У 2022 РОЦІ, %

Заслужують на окрему увагу також і результати поквартального порівняльного аналізу динаміки по містах і громадах порізно. Так, після масового погіршення ситуації з виконанням кроків дорожньої карти, зафіксованого у липні 2022 року, станом на початок 2023 року:

- у 22 містах та громадах активізувалась робота з виконання кроків дорожньої карти (Авангард – приріст на 19%, Дніпро +13%, Калуш +20%, Кропивницький +20%, Лубни +22%, Одеса +19%, Полтава +12%, Ужгород +36%, Хорошів +10%, Хотин +26%, Черкаси +22%). Особливо слід відзначити прогрес у прифронтових Покровську (+27%), Харкові (+20%), звільненому від окупації Херсоні (+26%) та окупованому Сєвєродонецьку (+20%), для жителів якого організовано надання послуг в дистанційному форматі (по них можуть звертатися як сєвєродонеччани, що мешкають на окупованій території, так і ті, які евакуювались в інші регіони Україна або за кордон);
- у 6 містах і громадах зафіксований регрес у виконанні кроків дорожньої карти (Кременчук – на 16%, Біла Церква – на 4%, прифронтове Добропілля на 14%, окупований Мелітополь – на 10%);

Отже, продовження роботи з розбудови системи запобігання і протидії гендерно зумовленому насильству залишається надзвичайно важливим напрямом.

вул. Шовковична, 42-44, Київ
тел.: +38 044 281 32 31
email: ukraine.office@unfpa.org

www. ukraine.unfpa.org

f UNFPA.Ukraine